

**AĞIZ ÖZELLİKLERİ TAŞIYAN BİR
ESKİ TÜRKİYE TÜRKÇESİ METNİ
FATİHA TEFSİRİ**

Hayati DEVELİ*

1. Nüsha özellikleri

İnceleme konusu yaptığımız Fatiha Tefsiri, genel olarak Türkiye’de gelişen Batı Oğuzcası’nın XIII.-XIV. yüzyıllardaki özelliklerini yansıtmakla birlikte bazı özellikleri ile Oğuz-Kıpçak diyalekti özellikleri de taşıyan küçük bir risaledir. Bu risâle Bursa Yazma Eserler Kütüphanesi Hüseyin Çelebi, nr. 468’de kayıtlı mecmuanın 86b-90b yapraklarındadır.

Bu Fatiha tefsirinde ana hatlarıyla söz konusu surenin grafik özelliklerinin taşıdığı hikmetler anlatılmakta, okunması halinde elde edilecek sevaplar yine grafik özellikleriyle bağlantılı olarak ifade edilmektedir. Bu tarz ve üslûp ile yazılmış bir başka Fatiha Tefsiri Süleymaniye Kütüphanesi Serez nr. 3839’da kayıtlı mecmuanın 69b-76a yaprakları arasında bulunmaktadır. Bu, bizim inceleme konumuz olan tefsirden biraz daha geniştir, ancak iki bölümü elimizdeki esere büyük ölçüde benzemektedir. Serez 3839’daki Fatiha Tefsirinden birkaç alıntı yaparak bu benzerliği göstermek istiyoruz:

75a : “... Elhamdu beş harftir, namâz daği beş vakittür; her kim beş harfi okursa namâzda takşirât olmaya. Ol beş harf hürmetine bağışlaya ...”

76a : “... gayri’l-mağdûbi ‘aleyhim, on beş harftür. Toksan tokuza kıtsa yüz on dört olur. Her kim yüz on dört harfi okursa Kur’ân yüz on dört süredir, dügelisin okumuşça şevâb bula ...”

2. Karışık dilli eserler

Türkoloji literatüründe Tarihî Doğu Türkçesi ile Tarihî Batı Türkçesi özelliklerine karışık olarak yer veren eserler hakkında umumiyetle “karışık dilli” isimlendirmesi kullanılmaktadır. Ancak bunların Türkiye Türkçesinin gelişim

* Yard. Doç. Dr., IU Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

devreleriyle ilgili olup Orta Türkçeden Türkiye Türkçesine geçişin gerçekleştiği bir dönemin karışıklığını yansıttığını söyleyenler olduğu gibi¹, herhangi bir şekilde Türkiye Türkçesinin gelişimiyle ilgileri olmayıp sadece Doğu Türkçesi grubuna mensup göçmen bilim adamları ve ediplerin dillerindeki karışmanın neticesi olduğunu söyleyenler² de vardır.

İnceleme konumuz olan küçük risale hacmi itibarıyla böyle bir konuda derinlemesine bir fikir beyanına çok da imkân vermese de, biz eserlerin ‘karışık dilli’ olmasının tespitinde ortalama olarak standart kabul edilen Eski Türkiye Türkçesinin özellikleriyle mukayesesinin değil de kendi içindeki verilerle mukayesesinin esas tutulması gerektiği kanaatinde olduğumuzu ifade etmek isteriz. Bu görüşü biraz daha açacak olursak diyebiliriz ki, meselâ bir eserde bulunma hali için ETT’deki +A yerine +GA veya *i-* fiili yerine *er-* şekli kullanılıyorsa bu eser karışık dilli sayılmamalıdır. Eğer eserin içinde bazen +GA bazen +A, bazen *erse*, bazen *ise* kullanılıyorsa ve bu karışıklığın mahalli bir ağızla standart yazı dili özelliklerinin karışması olmadığından emin isek, bu eserin karışık dil özellikleri taşıdığından söz edilebiliriz.

Her dönemde ve her diyalekt grubunda bir kısım şekillerin ikili olabileceği ve standart yazı dilinin oluşumu sürecinde bir çok ağızların karıştığı gerçeği de göz önünde tutulursa, Türkolojide kullanılan “karışık dilli” tanımlamasının ne ifade ettiğinin, neyi neden ayırmayı amaçladığının çok da açık olmadığını söyleyebiliriz. “Karışık dilli” tanımlaması, genellikle, Doğu Türkçesi ile Anadolu Türkçesi’nin veya bazen de Kıpçak Türkçesi ile Anadolu Türkçesi’nin özelliklerinin karışık olarak bulunmasını ifade etmektedir. Böyle bir tanımlama kimi metinler için uygundur, ancak her metin için uygun olduğu da söylenemez. Kimi ses düzeni, şekil bilgisi, hatta söz dizimi özellikleri düzenli olarak ETT için standart var sayılan şekillerden farklı olan eserlerin her zaman için Tarihî Türkiye Türkçesi’nin dil sınırları içinde yer alan bir diyalekte ait olabileceği ihtimalini yok saymamak gerekir. Bizim elimizdeki küçük risaleye yaklaşımımız bu şekildedir. Eski Türkiye Türkçesi metinlerinden farklı bazı özellikler taşıyan bu risalenin bu dil grubunun tabii sınırlarına dahil bir diyalekti temsil etmesi ihtimali üzerinde duruyoruz

3. İmlâ ve Dil Özellikleri

/a/ ünlüsü üstün, elif veya Türkçe kelime başlarında medli elifle gösterilmiştir.

¹ Arat, R. R.: “Anadolu Türk Yazı Dilinin Tarihî İnkişafına Dair”, *V. Tarih Kongresi*, Ank. 1960, s. 225-232; Canpolat, M.: “Behcetü’l-Ĥadâ’ık’ın Dili Üzerine”, *TDAY Belleten* 1967, 165-175.

² Şınası Tekin, “1343 Tarihli Bir Eski Anadolu Türkçesi Metni ve Türk Dili Tarihinde ‘olga-bolga’ Sorunu” *TDAY Belleten* 1973-1974, 59-159.

/e/ ünlüsü üstün ve bazen de elif ile gösterilmiştir: *üzre, ne-y-içün* gibi.

/ç/ ünsüzü için ayrı bir işaret kullanılmamış /c/ ve /ç/ cim harfiyle temsil edilmişlerdir. /p/ ünsüzü *kapu* ve *peygâmbar* kelimelerinde pe harfi ile temsil edilirken *dutup* kelimesinde be harfi ile temsil edilmiştir.

Nazal /ñ/ ünsüzü için üç noktalı kef yanında nğ şekli de kullanılmıştır: tañgrı, minğ.

+dAn ayrılma hali eki dal+elif ve tenvinle yazılmaktadır. İyelik ekinden sonraki akuzatif eki +n de tenvinle gösterilmiştir. *kapusun acivirem*.

Kelime başı /b/ ünsüzünün sızıcı /v/ ye dönüşmesi konusunda Fatih Tefsiri *var* ve *vir-* örneklerinde /v/ tarafındadır. *biribi-* kelimesinde ise /b/ korunmuştur. Yine kelime başında /b/ ~ /m/ nöbetleşmesi görülen bazı kelimelerde metnimizde /m/'li şekiller baskındır : *minğ, men* gibi. Birinci teklik şahıs zamiri *men* ve bunun /b/'li şekli *binüm* Kıpçak tesiri gibi yorumlanabilir.

/t/ > /d/ değişmesinde de metnimiz ince ünlülü kelimelerde tonlu /d/'ler tarafındadır : *dé- ~ di-, degin, deñüz, dört ~ dörüt, dut-, dün*. Bunun dışında şu örnekte ikilik vardır: *dükelince ~ tükeli*. Bir örnek te ise kelime başında /t/ korunmuştur : *tü* (t.si). Kalın sıradan kelime başlarında /t/'li şekillerin korunma oranı, diğer Anadolu metinlerinde olduğu gibi, daha yüksektir: *tağı, toğuz, toğsan*. Bunun yanında /d/'li şekillerde yaygındır : *damla, dolıyı, dut-, durur*. Bilhassa *-durur*'un bildirme eki fonksiyonuyla ve tonlu ünsüzle kullanılması metnimizi Doğu Türkçesinden kuvvetli bir şekilde ayırmakta ve Anadolu sahasına aidiyetini göstermektedir.

Fatih Tefsiri'nde iki ünlü arasında kalan patlamalı ses birimlerinin sızıcılaşmadığı görülmektedir: *kızdurduki, yazuğunu, uzunluğu, ucmağa* gibi.

Metinde Eski Türkiye Türkçesi için karakteristik olmayan şekiller vardır. Bunlar eserin dilinin bir Oğuz-Kıpçak şivesi olarak tanımlanmasına delil sayılabilecek özelliklerdir. Metinde *ol-* yardımcı fiilinin yanında (beş defa) ve sayıca daha fazla olarak (16 defa) *bol-* şekli de kullanılmaktadır. *elik* “evvelâ, önce” kelimesi de Anadolu Türkçesi'ne tespit edilmezken *Gülistan Tercümesi* ve *İrşâdü'l-Mülûk* gibi Kıpçak metinlerinde kullanılmaktadır. Metni diğer Anadolu sahası metinlerinden ayıran özelliklerin en önemlileri ise *tağı* edatı ile *er-* fiilinin kullanılmış olmasıdır. Anadolu Türkçesi için karakteristik olan *dağı, dağı, dağı* gibi şekiller Fatih Tefsiri'nde hiç kullanılmamış, yalnızca *tağı* şekli kullanılmıştır. *er-* yardımcı fiili metnimizde yalnızca bir yerde geçmektedir *oğır erse* : bunun yanında *oğısa* şekli 28 kez kullanılmıştır.

İsim çekiminde yaklaşma hali olarak yalnızca +yA, ayrılma hali olarak yalnızca +dAn kullanılması gibi Batı Oğuzcası unsurları yanında yükleme halinde +I yanında +nI şeklinin de kullanılması gibi Kıpçak unsurları birarada bulunmaktadır.

dört sayı ismi metnimizde *dörd* şeklinde iki defa, *dört* şeklinde bir defa geçerken on üç defa *dörüt* şeklinde geçmiştir. *Tarama Sözlüğü*'nde tespit edilemeyen *dörüt* kelimesi *Kitâb-ı Gunyâ*'da *dörd* ve *dört* yanında otuz yedi örnekte tespit edilmiştir³.

Fatiha Tefsiri'nin dilinin 'karışık dilli' olduğu kabul edilen diğer bazı eserlerle de benzerlik gösterdiği görülmektedir :

	Fatiha Tefsiri	Kıssa-i Yûsuf ⁴	Behcetü'l-Hadaik ⁵	Feraiz Kitabı ⁶
yönelme	+(y)A	+(y)A, +GA (az)	+(y)A ~ +GA	+(y)A
Yükleme	+(y)l ~ +nl (az)	+(y)l	+(y)l ~ +nl (az)	+(y)l ~ +nl (az)
Ayrılma	+DAn	+DAn, +DIn (az)	+DAn ~ +dIn	+DAn
+durur	+durur	+turur, +dUr	+durur	+durur
dahi	takı	dağı	tağı ~ dakı	dağı
i-	er- ~ ı-	ır-, ı- (az)		er- ~ ı-
ol	bol- ~ ol-	ol-		bol- ~

Bu eserler içinde bilhassa Ali'nin *Kıssa-i Yûsuf*'unu dikkatli bir şekilde değerlendirmek gerekiyor. Bu eserde ilk bakışta Doğu-Batı Türkçelerinin karışması gibi görülebilecek olan özelliklerin pekâla Kaşgari'nin Oğuz-Kıpçak şivesi olarak isimlendirdiği şive grubuna ait olabileceğini düşünebilir. Bu eser pek çok açıdan Türkiye Oğuzcası'nın özelliklerini taşır: Kıpçakça'nın *köp* "çok" sıfatı yerine *çok*, *öz* zamiri yerine *gendü*, *tap-* yerine *bul-* kullanılması gibi leksik özellikler; yaygınlaşmış *b > v* (*vir-*, *var*), *b > Ğ* (*bol-* > *ol-*) veya *b > m* (*ben*, *biñ*) gelişmeleri gibi ses düzeni özellikleri vs. Bilhassa Kaşgari'nin Oğuzca'yı Hakaniye şivesinden ayıran karakteristik özellikler arasında saydığı -DACI sıfat-fiilinin (*Divanu Lügati't-Türk*, c. II, 168, 256, 318), *Kıssa-i Yûsuf*'ta gelecek zaman teşkilinde kullanılması, bu eserin dilinin Oğuzca veya Oğuz-Kıpçakça olarak tanımlanması düşüncesini desteklemektedir :

28. Nübüvvet-risâlet buldaçı sen
Hem memleket iyesi oldaçı sen
Rahatlığa beşaret buldaçı sen
Halil zebih devleti görnür imdi.

³ *Kitâb-ı Gunyâ*, Hazırlayan : Muzaffer Akkuş, TDK Yay., Ankara 1995 Ancak Akkuş, bu kelimeyi *durut* okumuştur. Kelimenin geniş ünlülü okunmaması için bir sebep olduğunu sanmıyorum.

⁴ Fesiyev, F.S. : *Kul Galt, Kıssa-i Yustf*, Kazan 1983, 544 s.

⁵ Canpolat, M : a.g.e.

⁶ Tekin, Şınası : a.g.e.

135. Kuyudan çıkaruban satılacağı
Andan sonra aña töhmet çok oldağı
hem yine zindan içre salındağı
Her hal içre ben böyle olam imdi.

Fatiha Tefsiri'nin dili genel hatları itibariyle Eski Türkiye Türkçesi özellikleri göstermekle birlikte, bazı leksik ve fonolojik özellikleriyle Doğu (veya Kuzey) Türkçesi özelliklerine de sahip bulunmaktadır. Bunun ferdi bir dil karışmasından ziyade genelleşmiş bir ağız özelliği olduğunu tahmin ediyoruz. Bu, Oğuz-Kıpçak kavimlerinin birarada yaşadığı bölgelerde konuşulan ağızlardan biri olabilir.

METİN

86b

- 1 Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rahīm
2 Rabbi yessir ve lā tu'assir. Kim bunı oķısa elik cemā'atlere
3 eyitsün : "şalavāt vérüñ Muħammed'e." Bu elħamdu bayıķ bilüñ kim
4 yā mü'minler, yarısı şenā-durur ve yarısı du'ā-durur.
5 elħamdu'nuñ üç adı var: Fātiħatü'l-kitāb ve ümmü'l-kitāb
6 ve seb'u'l-meşāni. Taķı haber-durur 'ulemādan ve Şāfi'iden
7 ve Ebü Ĥanife'den ve 'Ali'den ve 'Oşmān'dan ve 'Ömer'den ve Ebü Bekr-i
8 şıddik'den rażiyallāhu 'anhüm ecma'in. Bu tükeli 'ulemālardan
9 rivāyet kılurlar. Ol şerif-i kıyāmete ve ol şefi'-i
10 ümmete Muħammed Muştafā'ya şallallāhu 'aleyhi ve sellem şordılar kim bu
11 elħamduya neyiçün seb'u'l-meşāni dirler. Resül eyitti
12 şallallāhu 'aleyhi ve sellem : Anuñ uçun seb'u'l-meşāni derler kim yēdi
13 kürāse⁷ başı-durur. Taķı yēdi āyet-durur. Her kim
14 degme bir āyeti oķısa bir kürase müzdini bulur.

87a

- 1 Yēdi āyeti oķısa yēdi kürase müzdini bulur. Ve taķı
2 bu elħamdu icinde yedi ĥurūf yok-durur. Ol yēdi
3 ĥurūf anıñ ucun yok-durur kim ŧamu 'azābı
4 anuñ birle-durur. Kim bunı oķır erse eyitsün :
5 "Cemā'atler! Siz üç ĥurla şalavāt vermeyince
6 men bu yēdi ĥurūf maķşüdin eytmeyem!" Taķı kim
7 bu elħamdunı oķısa Tañrıya şükür kılmaķ olur. Taķı kim
8 bu elħamdunı bēş namāzda ĥaŧāsuz oķısa ŧamunı
9 görmeye, inşāallāhu te'ālā. Bu elħamduda evvel şe yok-
10 durur. şe, ŧamu kızdurduķı olur. Kim bu elħamdunı
11 oķısa ŧamu kızķunını görmeye, inşāallāhu te'ālā.
12 Taķı ikinci cim yok-durur. Cim, cehennemden-durur. Kim

7 kürāse-kurase (<kürāse "cüz, Kur'anın küçük bir bölümü")

13 bu elhamdını okısa cehennemi görmeye. Üçüncü hı yok-durur.
14 hı, tamudan korkmaçlık olur. Kim bu elhamdını okısa

87b

1 tamu korkuncını görmeye, inşāallāhu te‘ālā. Dördüncü ze yok-
2 durur. Zeceretü’z-zakḳūm ya’nī zakḳūmuñ zecri bolur. Kim bu elhamdını
3 okısa tamu zakḳūmunı icmeye, inşā’ allāhu te‘ālā. Nite kim, Qur‘ān
4 icinde yāz kıldı : “İnne şecerete’z-zakḳūm”⁸ dédi. Kim bu elhamdını
5 okısa tamu aḡusını görmeye, inşā’ allāhu te‘ālā. Bişinci şın
6 yok-durur., tamunuñ şerligi bolur. Kim bu elhamdını okısa
7 tamu şerligini görmeye, inşā’ allāhu te‘ālā. Altıncı zı
8 yok-durur. zı lazā adlu tamudan-durur. Kim bu elhamdını
9 okısa ol lazā adlu tamunu görmeye, inşā’ allāhu te‘ālā.

10 Yidinci fe yok-durur. Fe, Tañgrınuñ rahmetinden ayrılmak
11 bolur. Nite kim, Qur‘ān icinde eydür : “Ve zanne enne[hu]’l-firāku”⁹
12 Kim bu elhamdını okısa Tañgrınuñ rahmetinden ayrılmak görmeye,
13 inşā’ allāhu te‘ālā. haber-durur : Seyyid-i kâbe kavseyn
14 zeynü’l-kıyâmeti Muhammed Muştafâ’dan şallallāhu ‘aleyhi ve sellem

88a

1 eydür : Her kim bu elhamdını okısa Tañgrı tebâreke ve te‘ālā anı imin
2 dünyâda ve âhirette korkuncdan. Tañgrı tebâreke ve te‘ālā :
3 “Yâ kullarum! Biş namâz siziñ üzre emânet-durur.
4 kavluhü te‘ālā : “İnnâ ‘arazna’l-emânete”¹⁰. Tağı bu elhamdu biş harf-
5 durur kim, bu biş harf Tañgrıya şükr (!) kılmak bolur. Kim {bu biş} harfi¹¹
6 okısa biş namâz eksüğini yarlayuvire (!). “lillâhi” üç harf-
7 durur. Biş tağı üç sekiz bolur. Her kim bu elhamdudan sekiz harf
8 okısa Tañgrı te‘ālā eydür : “Sekiz ucmaç kapusın¹² acıvirem.” dir.
9 “Rabbi’l-‘âlemîne” on harf-durur. On sekiz bolur. Tañgrı eydür :
10 Yâ kullarum! On sekiz miñg ‘âlem yaratdum. Kim bu elhamdudan on
11 sekiz harf okısa ve on sekiz miñg ‘âlem icindeki cānavarlar
12 sağışınca tağı tüsi sağışınca yazuqını ‘afv kılam.” dir.
13 “Ve anca tağı müzdü virem.” dir. “er-Rahmân” altı harf-durur.

⁸ ed-Duhûn, 43 : “Şüphesiz zakkum ağacı”.

⁹ el-Kıyâme, 75 :“(Can çekişen) bunun gerçek bir ayrılış olduğunu anlar.”

¹⁰ el-Ahzâb, 72 : “bız emaneti teklif ettik [göklere, yere ve dağlara.]”

¹¹ Ek ye’siz, hareke ile yazılmıştır.

¹² Tenvin ile.

14 Altı taķı on sekiz yigirmi dörüt bolur. Dünli [günli]¹³ yigirmi
15 dörüt sâ'at-durur. "Her kim bu elḥamdudan yigirmi dört (!) ḥarf

88b

1 oķısa dünli günli yigirmi dörüt sâ'at icindeki belādan
2 ve ḳazādan anı gendü raḥmetümle bekleyem." dir. "er-Raḥīm" hem altı
3 ḥarf-durur. Altı taķı yigirmi dörüt otuz bolur. Taḅgrı te'ālā
4 eydür : "Bir ay otuz gün-durur. Kim bu elḥamdudan otuz ḥarf
5 oķısa bu bir ay gündüz oruc dutmuşca dün dolıyı (!)
6 namāz ḳılmışca müzd virem." dir. "Māliki yevmi'd-dīn" On
7 iki ḥarf-durur. Taḅgrı te'ālā eydür : Bir yılı on iki ay
8 yaratdum. Her kim bu elḥamdudan "māliki yevmi'd-dīn"e degince
9 oķısa Taḅgrı tebāreke ve te'ālā eydür: "Bu on iki ay
10 gündüzle oruc dutup dün dolıyı namāz ḳılmış
11 fazlını virem." dir. "İyyāke na'budu" sekiz ḥarf-durur. Sekiz
12 ḳırķ iki elli bolur. Taḅgrı tebāreke ve te'ālā Ḳur'ān icinde
13 va'de ḳıldı: "Fī yevmin kāne miḳdāruhū ḥamsīne elfe senetin"¹⁴
14 Ya'nī : Yarın ḳıyāmet günü bir gün uzunluķı dünyānı

89a

1 elli miḅg bu yılınca ola. Kim bu elḥamdudan oķısa "ıyyāke na'budu"ya
degince
2 Taḅgrı te'ālā ol elli miḅg yıllıķ günü bir sâ'atde gecüre. Ve "ıyyāke
3 nestā'in" on bir ḥarf-durur. On bir taķı elli altmış
4 bir bolur. Taḅgrı te'ālā eydür : Dünyāda altmış bir deñiz yaratdım.
5 Her kim bu elḥamdudan "ve ıyyāke nesta'ine"ye degince oķısa oña¹⁵
6 altmış bir deñiz sağışınca taķı degme deñiz suyu damla
7 damla bolmuş sağışınca müzüd virem. Ve taķı anca yazuķını
8 giderem." dir. "ihdinā'ş-şırāta" : On bir ḥarf-durur.
9 On bir taķı altmış bir yitmiş iki bolur. Taḅgrı te'ālā eydür .
10 "Yā ḳullarum! Resülünḅ yitmiş iki firāķı var. Her kim bu elḥamdudan
11 "ihdinā'ş-şırāte" degince oķısa ol yitmiş iki firāķdan
12 ıraḳ dutam." dir. "el-mustakīme" : Sekiz ḥarf-durur. Yitmiş iki
13 taķı sekiz seksen (!) bolur. Her kim bu elḥamdudan "el-mustakīm"e
14 degince oķısa Taḅgrı te'ālā eydür : "Her kim binüm ḳullarumdan

¹³ Metinde bu kelime silinmiştir.

¹⁴ el-Meāric, 4 : "[Melekler ve Rūh (Cebrail) oraya] miktarı (dünya senesi ile) elli bın yıl olan bır günde [yükselip çıkar]"

¹⁵ Metinde ol şeklinde yazılmıştır

89b

1 sücû icse yâ zinâ [kılsa] ol yazuğunı yarlıgayam.” dir. “şirate
 2 'lezine en'amte 'aleyhim” on toköz harf-durur. On
 3 toköz taķı seksen, toķsan toköz bolur. Taņrġı te'âlâ eydür :
 4 “Yâ kullarum! Her kim bu elhamdudan “şirate'l-lezine en'amte 'aleyhim”e
 5 degince oķısa binüm toķsan toköz ağır hürmetlü
 6 adumı oķımış öğrenmiş müzdin ve kerâmetin
 7 virem.” dir. “ğayri'l-mağzûbi 'aleyhim” [on biş] harf-durur.
 8 On biş taķı toķsan toköz yüz on dörüt bolur.
 9 Taņrġı te'âlâ eydür : “Yâ kullarum! Yüz on dörüt
 10 şüret Qur'an, Resûluma (!) indürdüm. Her kim bu
 11 elhamdudan “ğayri'l-mağdûbi 'aleyhim”e degince oķısa
 12 yüz on dörüt süret Qur'an öğrenmiş
 13 oķımış müzdini, fazlını virem.” dir. “Gendü fazlım
 14 birle.” “ve lâ'd-ďállin” on harf-durur. On

90a

1 taķı yüz on dörüt yüz yigirmi dörüt bolur. {Taņrġı te'âlâ eydür : “Yâ
 kullarum!} Her kim
 2 bu yüz yigirmi dörüt harfi oķısa yüz miņg yigirmi
 3 dörüt miņg beygamberler yaratdum,. halklara biri-
 4 bidüm. Her kim bu elhamdunı biş namızda oķısa
 5 yüz miņg yigirmi dörüt miņg peygamberları gör-
 6 mişçe ve dükeline imân getürmişçe müzüd virem.
 7 Ve dükeli beygamberler birle berâber kılam. Gendü fazlım
 8 birle.” dir. Taķı “âmin” dörüt harf-durur.
 9 Resûl şallallahü 'aleyhi ve sellem eyitdi. Her kim bu dörüt
 10 harfi eyitse Taņrġı te'âlâ aña dörüt nesene
 11 rûzi kıla. Evvel imânını ve şehâdetini anıñ üzere
 12 bekleye. İkinci gürını aydıñ kıla. Ol gürüñ giñligi
 13 yetmiş arşun ola. Üçüncü kıyâmetde hisâbını
 14 âsan kıla. Dördüncü şirâtdan, tamudan âsan gecüre

90b

1 ve ucmaķa ilede. Vallâhu a'lem bi's-şavâb.

İNDEKS

- +(y)A** . aña 90a/10, cemâ'atlere 86b/2, dukeline 90a/6, elhamduya 86b/11, halklara 90a/3, iyyâke na'budu'ya 89a/1, mâliki yevmi'd-din'e 88b/8, muhammed'e 86b/3, muhammed mustafâ'ya 86b/10, resûluma 89b/10, şefi'-ı ümmete 86b/9-10, şerif-ı kıyâmete 86b/6, tañğrıya 88a/5, tañrıya 87a/7, ucmağa 90b/1, ve iyyâke nesta'ine'ye 89a/5,
- (y)A** : 'afv kılam 88a/12, âsân kıla 90a/14, aydıñ kıla 90a/12, bekleye 90a/12, bekleyem 88b/2, berâber kılam 90a/7, dutam 89a/12, eytmeyem 87a/6, gecüre 89a/2, 90a/14, giderem 89a/8, gormeye 87a/9, 11, 13, 87b/1, 5, 7, 9, 12, icmeye 87b/3, ilede 90b/1, ola 89a/1, 90a/13, rûzi kıla 90a/11, virem 88a/13, 88b/6, 11, 89a/7, 89b/7, 13, 90a/6, yarlayuvire 88a/6, yarlığayam 89b/1,
- ac-** açmak
a.-ivirem 88a/8
- ad** isim
a.+ı 86b/5
a +mı89b/6
- adlu** isimli, ismini taşıyan
a. 87b/8, 87b/9
- 'afv kııl-** affetmek
'a.-am 88a/12
- ağır** hürmete lâyık, saygıdeğır
a. 89b/5
- ağu** zehir
a +sını 87b/5
- âhîret** ahiret
a.+te 88a/2
- 'âlem** âlem, dünya
'a 88a/10, 88a/11
- 'ali** Hz. Ali
'a.+den 86b/7
- altı** 88a/13, 88a/14, 88b/2, 88b/3,
a +ncı 87b/7
- âmin**
â. 90a/8
- arşun** arşın 90a/13
- âsân** kolay 90a/14
- âsân kııl-** kolaylaştırmak
â -a 90a/14
- ay** ay, otuz günlük takvim birimi
a. 88b/4, 88b/5, 88b/7, 88b/9
- aydıñ kııl-** aydınlatmak
a -a 90a/12
- âyet** âyet
â +durur 86b/13
â.+i 86b/14, 87a/1
- ayrıl-** ayrılmak
a.-mak 87b/10, 87b/12
- 'azâb** işkence, eziyet
'a.+ı 87a/3
- baş** başlangıç, baş taraf
b +durur 86b/13
- bayık** açıkça, kesinlikle
b. 86b/3
- bekle-** korumak, sağlamaştırmak
b -ye 90a/12
b -yem 88b/2
- belâ** belâ
b.+dan 88b/1
- berâber kııl-** bır araya getirmek
b -am 90a/7
- béş** beş
b. 87a/8
- beyğamber** peygamber
b.+ler 90a/3, 90a/7
- bil-** bilmek
b -üñ 86b/3
- bin** ben
b.+um 89a/14, 89b/5
- bir** bır
b. 86b/14, 88b/4, 88b/5, 88b/7, 88b/14, 89a/2
altmış b 89a/3-4, 89a/4, 89a/6, 89a/9
on b 89a/3, 89a/9, 89b/8
- biribi-** göndermek
b -düm 90a/3-4
- birle** birlikte, beraber
b. 89b/14, 90a/7, 90a/8,
b.+durur 87a/4,
- bismi'llâhi'r-râhmani'r-rahim**
b. 86b/1,
- biş** beş
b. 88a/3, 88a/4, 88a/5, 88a/6, 88a/7, 90a/4
b ıncı 87b/5,
on b 89b/7, 89b/8
- bol-** olmak
b -mış 89a/7
b -ur 87b/2, 87b/6, 87b/11, 88a/5, 88a/7, 88a/9, 88a/14, 88b/3, 88b/12, 89a/4, 89a/9, 89a/13, 89b/3, 89b/8, 90a/1

- bu** bu
 b 86b/3, 86b/8, 86b/10, 87a/2, 87a/6, 87a/7, 87a/8, 87a/9, 87a/10, 87a/13, 87a/14, 87b/2, 87b/4, 87b/6, 87b/8, 87b/12, 88a/1, 88a/4, 88a/5, 88a/7, 88a/10, 88a/15, 88b/4, 88b/5, 88b/8, 88b/9, 89a/1, 89a/5, 89a/10, 89a/13, 89b/4, 89b/10, 90a/2, 90a/4, 90a/9
 b +nı 86b/2, 87a/4
- bul-** elde etmek, kazanmak
 b -ur 86b/14, 87a/1
- +cA** anca 88a/13, 89a/7, değince 88b/8, 89a/1, 5, 11, 14, 89b/5, 11, geturmuşca 90a/6, namâz kılmışca 88b/6, oruc dutmuşca 88b/5, sağışınca 88a/12, 89a/6, 7, yılınca 89a/1,
- cānavar** canlılar, hayvanlar
 c.+lar 88a/11
- cehennem** cehennem
 c +den-durur 87a/12
 c +ı 87a/13
- cemâ'at** topluluk
 c +ier 87a/5
 c +lere 86b/2
- cim** Arap alfabesinde cim harfi
 c 87a/12
- +DA** . âhirette 88a/2, dünyâda 88a/2, 89a/4; elhamduda 87a/9, içinde 87a/2, 87b/4, 11, 88a/11, 88b/1, 12, içindeki 88a/11, 88b/1, kıyâmetde 90a/13, namâzda 87a/8, 90a/4, sâ'atde 89a/2,
- damla** damla
 d damla 89a/6, 89a/7
- +dAn** 'alr'den 86b/7, belâdan 88b/1, cehennemden-durur 87a/12, ebü hanife'den 86b/7, elhamdudan 88a/7, 10, 15, 88b/4, 8, 89a/1, 5, 10, 13, 89b/4, 11, fırâkdan fırkâlardan 89a/11, kazâdan 88b/2, ebü bekr-ı siddik'den 86b/7-8, korkuncdan 88a/2, kullarumdan 89a/14, muhammed mustafâ'dan 87b/14, 'oşmân'dan 86b/7, 'omer'den 86b/7, rahmetinden 87b/10, 12, sırâtdan 90a/14, şâfi'idan 86b/6, tamudan 87a/14, 87b/8, 90a/14, 'ulemâdan 86b/6, 'ulemâlardan 86b/8,
- de-** demek, ifade etmek
 d -rler 86b/12
- dé-** demek, ifade etmek
 d.-dı 87b/4
 d -rler 86b/11
- degin** kadar
 d +ce 88b/8, 89a/1, 89a/5, 89a/11, 89a/14, 89b/5, 89b/11
- degme** herhangi bir, her
 d 86b/14, 89a/6
- deñiz** deniz
 d 89a/4, 89a/6
- dl** bırıbdım 90a/3-4, dédı 87b/4, eyıtdı 90a/9, eyıttı 86b/11, indurdım 89b/10, soidılar 86b/10, va'de kıldı 88b/13, yaz kıldı 87b/4, yaradım 89a/4, yaradım 88a/10, 88b/8, 90a/3,
- di-** demek, ifade etmek (krş de-, dé-)
 d -r 88a/8, 88a/12, 88a/13, 88b/2, 88b/6, 88b/11, 89a/8, 89a/12, 89b/1, 89b/7, 89b/13, 90a/8
- dolıyı** (1) boyunca, suresince
 d 88b/5, 10
- dörd** dort (krş dort, dorut)
 d +uncı 87b/1, 90a/14
- dört** dort (krş dord, dorut)
 yıgırımı d 88a/15
- dörüt** dort (krş dord, dort)
 d 90a/8, 9, 10
 on d 89b/8,
 yıgırımı d 88a/14, 88a/15, 88b/1, 88b/3
 yuz on d 89b/9, 12, 90a/1
 yuz yigırımı d 90a/1, 90a/2
- du'â** dua
 d +durur 86b/4
- dUKI** kızduđduki 87a/10,
-dUr- indurdum 89b/10, kızduđduki 87a/10,
+durur âyet-durur 86b/13, başı-durur 86b/13, birlc-durur 87a/4, cehennemden-durur 87a/12, du'â-durur 86b/4, emânet-durur 88a/3, gun-durur 88b/4, haber-durur 86b/6, 87b/13, harf-durur 88a/4-5, 6-7, 9, 13, 88b/3, 7, 11, 89a/3, 8, 12, 89b/2, 7, 14, 90a/8, sâ'at-durur 88a/15, senâ-durur 86b/4, tamudan-durur 87b/8, yok-durur 87a/2, 3, 9-10, 12, 13, 87b/1-2, 6, 8, 10,
- dut-** tutmak
 d -am 89a/12
- dükel** hep, cumle (krş tukel)
 d +ine 90a/6, 7
- dün** gece
 d 88b/5, 10
- dünli** geceli
 d günlü 88a/14, 88b/1
- dünyâ** dünya
 d +da 88a/2, 89a/4
 d +nıñ 88b/14
- ebü ħanife** Ebu Hanife
 e +den 86b/7
- ebü bekr-i şiddik** Hz Ebu Bekır
 e +den 86b/7-8
- eksük** eksik, noksan
 e +ını 88a/6

elhamdu 86b/3, 87a/2, 88a/4

c +da 87a/9

c +dan 88a/7, 88a/10, 88a/15, 88b/4,
88b/8, 89a/1, 89a/5, 89a/10, 89a/13,
89a/10, 89a/13, 89b/4, 89a/10,
89a/13

e +nı 87a/7, 87a/8, 87a/10, 87a/13,
87a/14, 87b/2, 87b/4, 87b/6, 87b/8,
87b/12, 88a/1, 90a/4

e +nuñ 86b/5

e +ya 86b/11

elik önce 86b/2

elli elli (50) 88b/12, 89a/3

emânet emanet

e +durur 88a/3

er-rahîm 88b/2

er-rahmân 88a/13

evvel önce 87a/9, 90a/11

eyit- söylemek, ifade etmek

e -dî 90a/9

e -meyem 87a/6

e -se 90a/10

e -sün 86b/3, 87a/4

e -tı 86b/11

eydur 87b/11, 88a/1, 88a/8, 88a/9, 88b/4,
88b/7, 88b/9, 89a/4, 89a/9, 89a/14,
89b/3, 89b/9, 90a/1

fâtihatü'l-kitâb

f 86b/5

fażl kerem, ihsan

f +ım 89b/13, 90a/7

f +ını 88b/11, 89b/13

fe Arap alfabesinin bir harfi

f 87b/10

firāk firkalar

f +dan 89a/11

f +ı 89a/10

gür mezar

g +ını 90a/12

g +uñ 90a/12

geçür- geçirmek

g -e 89a/2, 90a/14

gendü kendi 88b/2, 89b/13, 90a/7

gider- affetmek

g -em 89a/8

gîñlik genişlik

g +ı 90a/12

gör- görmek

g -meye 87a/9, 87a/11, 87a/13, 87b/1,
g meye 87b/5, 87b/7, 87b/9, 87b/12

g -mıñçe 90a/5-6

gün gun 88b/14

g +durur 88b/4

g +ı 88b/14, 89a/2,

gündüz günduz

g 88b/5

g +le 88b/10

günli gündüzlü

dunlı g 88a/14, 88b/1

haber haber

h +durur 86b/6, h durur 87b/13

halk insan

h +lara 90a/3

harf harf

h. 88a/5, 88a/7, 88a/11, 88a/15, 88b/4,

h. +durur 88a/4-5, 88a/6-7, 88a/9, 88a/13,

88b/3, 88b/7, 88b/11, 89a/3, 89a/8,

89a/12, 89b/2, 89b/7, 89b/14, 90a/8

h +ı 88a/5, 90a/2, 90a/10

hata hata, yanılma

h +suz 87a/8

hem de, dahı 88b/2

her her

h. 86b/13, 88a/1, 88a/7, 88a/15, 88b/8,
89a/5, 89a/10, 89a/13, 89a/14, 89b/4,

89b/10, 90a/1, 90a/4, 90a/9

hı Arap alfabesinde bir harf

h 87a/13, hı 87a/14

hisâb hesap

h. +ını 90a/13

hurûf harfler

h 87a/2, 87a/3, 87a/6

hürmetlü hurmete lâyıq, saygın

h 89b/5

+(y)l · adımı 89b/6, agusını 87b/5, anı 88a/1,

88b/2, âyeti 86b/14, 87a/1, cchennemi

87a/13, eksugını 88a/6, fazlını 88b/11,

89b/13, gürını 90a/12, gunı 89a/2, harfi

88a/5, 90a/2, 10. hisabını 90a/13, imânını

90a/11, kızkumını 87a/11, muzdını 86b/14,

87a/1, 89b/13, korkuncını 87b/1,

şehâdetını 90a/11, yazukını 88a/12,

yazukunu 89a/7, 89b/1, yılı 88b/7,

zağkümünü 87b/13,

-ll- : ayrılmak 87b/10, 12,

-lncA · vérmeyince 87a/5

+lncı · altıncı 87b/7, bişinci 87b/5, dorduncı

87b/1, 90a/14, ıkcıncı 87a/12, 90a/12,

üçüncü 87a/13, 90a/13, yidincı 87b/10,

ırak uzak

ı. 89a/12

-l vir- acıvirem 88a/8, yarlayuvire 88a/6,

ic iç

ı +inde 87a/2, 87b/4, 11, 88b/12

ı +indeki 88a/11, 88b/1

ic- içmek

ı -meye 87b/3

ı -se 89b/1

- iki** iki
kırk ı 88b/12
i +nci 87a/12, 90a/12
on ı 88b/6-7, 88b/7, 88b/9
yitmiş ı 89a/9, 89a/10, 89a/11, 89a/12
- iled-** göndermek
i -e 90b/1
- imān** iman 90a/6,
i +ını 90a/11,
- imān getir-** iman etmek
g -muşce 90a/6
- imin** emin, güvenlikte
i 88a/1
- indür-** indir-, inzal etmek
i.-düm 89b/10
- inşā'allāhu te'ālā**
i. 87a/9, 87a/11, 87b/1, 87b/3, 87b/5,
87b/7, 87b/9, 87b/13
- iyyāke na'budu**
i.+ya 89a/1
- kapu** kapı
k +sın 88a/8
- każā** kaza, can ve mal kaybına yol açan olay
k.+dan 88b/2
- kerāmet** ihsan, bağışlama
k +ın 89b/6
- +KI** . içindeki 88a/11, 88b/1,
- kıyāmet** kıyamet
k 88b/14
k.de 90a/13
- kızkun** sıcaklık
k.+ını 87a/11
- kızdur-** (ateşte) kızdırmak
k -durduki 87a/10
- kim** kim
k 86b/2, 86b/13, 87a/4, 87a/6, 87a/7
- kim** kı
k 87a/3
- korq-** korkmak
k -maklık 87a/14
- korqunc** korkulu şey
k.+dan 88a/2
k.+ını 87b/1
- kul** kul
k +larum 88a/3, 88a/10, 89a/10, 89b/4,
89b/9, 90a/1
k.+larumdan 89a/14
- Kun** . kızkunını 87a/11,
- kur'an** Kur'an-ı Kerim
k. 87b/3, 87b/11, 88b/12, 89b/10,
89b/12
- kurla** defa, kere
k 87a/5
- kürase** cüz, Kur'a'n küçük bir bölümü (<kürrese)
- k 86b/14, 87a/1, kürase 86b/13
- +IA** . birle 87a/4, 89b/14, 90a/7, 8, gündüzle
88b/10, kurla 87a/5,
- +IA** (ile) rahmetümle 88b/2,
- +IAr** beyğamberler 90a/3,7, cānavarlar
88a/11, cemā'tler 86b/2, 87a/5, halklara
90a/3, kullarum 88a/3, 10, 89a/10, 89b/4,
9, 90a/1, kullarumdan 89a/14, mu'minler
86b/4, peygambarı (!) 90a/5,
- lazā** Cehennem isimlerinden biri
l 87b/8, 87b/9
- +II** ..+II . dünli günli 88a/4, 88b/1,
- +IIK** . giñilgi 90a/12, şerhigi 87b/6, şerhigını
87b/7, yıllık 89a/2,
- +IU** : adlu 87b/8,9, hürmetlu 89a/5,
- + (U)m** (iyelik) adımı 89b/6, fazlım 89b/13,
90a/7, kullarum 88a/3, 10, 89a/10, 89b/4,
9, 90a/1, kullarumdan 89a/14, rahmetümle
88b/2, resūluma 89b/10,
- ma-** görmeye 87a/9, 11, 13, 87b/1, 5, 7, 9,
12, icmeye 87b/3, eytmeyem 87a/6,
vėrmeyince 87a/5,
- mAK** . ayrılmak 87b/10, 12, şukur kılmak
87a/7, 88a/5,
- mAKIIK** korkmaklık 87a/14
- maşşūd** gaye, iletilecek bilgi
m.+ın 87a/6
- māliki yevmi'ddin** Fatıha suresinden bir
parça
m.+e 88b/8
- men** ben
m. 87a/6
- miş** bolmuş 89a/7, getirmişce 90a/6,
gormişce 90a/5-6, namāz kılmış 88b/6, 10,
namāz kılmışca 88b/6, okımış 89b/6, 13,
oruc dutmuşca 88b/5, öğrenmiş 89b/6, 12,
- miñg** bin, rakam ile 1000
dorut m. 90a/5
elli m 89a/1, 89a/2
yıgırmı dorut m. 90a/2-3,
yuz m 90a/2, 90a/5
- miñ** bin, rakam ile 1000)
on sekiz m 88a/10, 88a/11
- muħammed** Hz. Muhammed
m +e 86b/3
- muħammed muştafā** Hz. Muhammed
m +dan 87b/14
m +ya 86b/10
- mū'min** mümin, inanan
m.+ler 86b/4
- müzd** karşılık, sevap
m 88a/13, 88b/6, muzüd 89a/7, 90a/6
m +ın 89b/6,

- m +ini 86b/14, 87a/1, 89b/13
+n : kapusun 88a/8, kerâmetin 89b/6,
maksûdın 87a/6, müzdün 89b/6,
namâz namaz 88a/3, 88a/6
n +da 87a/8, 90a/4
namâz kııl- namaz kılmak
n.-miş 88b/10
n -mişca 88b/6
ne ne
n.+yıçün 86b/11
nesene nesne, şey
n 90a/10
+nl bunı 86b/2, 87a/4, elhamdunı 87a/7, 8,
10, 13, 14, 87, 2, 4, 6, 8, 12, 88a/1,
90a/4, tamamı 87a/8, 87b/9,
nite kım gıbi, nitekim
n 87b/3, 87b/11,
okı- okumak
o -miş 89b/6, 89b/13
o -sa 86b/2, 86b/14, 87a/1, 87a/7, 87a/8,
87a/11, 87a/13, 87a/14, 87b/3,
87b/5, 87b/6, 87b/9, 87b/12, 88a/1,
88a/6, 88a/8, 88a/11, 88b/1, 88b/5,
88b/9, 89a/1, 89a/5, 89a/11, 89a/14,
89b/5, 89b/11, 90a/2, 90a/4
o.-r erse 87a/4,
ol o
o 86b/9, 87a/2, 87b/9, 89a/2, 89a/11,
89b/1, 90a/12
aña 90a/10
anca 88a/13, 89a/7
anı 88a/1, 88b/2
anıñ 87a/3, 90a/11, anuñ 86b/12, 87a/4
ol- olmak
o -a 89a/1, 90a/13
o -ur 87a/7, 87a/10, 87a/14,
on on
o 88a/9, 89b/14
o sekiz 88a/9
oruc dut- oruç tutmak
o -mişca 88b/5
o -up 88b/10
'oşmân Hz Osman
'o +dan 86b/7
otuz otuz
o 88b/3, 88b/4
öğren- öğrenmek
ö -miş 89b/6, 89b/12
'ömer Hz Ömer
'o +den 86b/7
peygambar peygamber
p +ları (!) 90a/5
-r, -(U)r bolur 87b/2, 6, 11, 88a/5, 7, 9,
14, 88b/3, 12, 89a/4, 9, 13, 89b/3, 8,
90a/1, bulur 86b/14, 87a/1, derler 86b/12,
dir 88a/8. 12. 13, 88b/2, 6, 11, 89a/8, 12,
89b/1, 7, 13, 90a/8, dirler 86b/11, eydür
87b/11, 88a/1, 8, 9, 88b/4, 7, 9, 89a/4, 9,
14, 89b/3, 9, 90a/1, okır erse 87a/4, olur
87a/7, 10, 14, rivâyet kılurlar 86b/9,
rabbi yessir ve lâ tu'assir Arapça dua
cümlesi . Allahım! Kolaylaştır, güçleştirme!
r. 86b/2
rahmet rahmet
r +inden 87b/10, 87b/12
r.+umle 88b/2
raziyallâhu 'anhüm ecma'in Arapça dua
cümlesi Allah onların cümlesinden razı
olsun
r. 86b/8
resül peygamber
r 86b/11, 90a/9
r +uma 89b/10
r +uñg (?) 89a/10
rivâyet kııl- rivâyet etmek
r -urlar 86b/9
rûzî kııl- nasıb etmek
r -a 90a/11
-sA : eyitse 90a/10, icse 89b/1, okır erse
87a/4, okısa 86b/2, 14, 87a/1, 7, 8, 11,
13, 14, 87b/3, 5, 6, 9, 12, 88a/1, 6, 8, 11,
88b/1, 5, 9, 89a/1, 5, 11, 14, 89b/5, 11,
90a/2, 4, zınâ kılsa 89b/1,
sâ'at saat
s 88b/1
s +de 89a/2
s +durur 88a/15
sağış sayı
s +ınca 88a/12, 89a/6, 89a/7
şalavât salavat
s 86b/3, 87a/5
şallallahü 'aleyhi ve sellem Peygambere
dua cümlesi
s 86b/10, 90a/9, 86b/12, 87b/14
şe Arap alfabesinde bir harf
ş 87a/10, 87a/9
seb'u'l-meşâni Fatıha suresi
s 86b/6, 86b/11, 86b/12
sekiz sekiz
s 88a/7, 88a/8, 88b/11, 88b/11, 89a/12,
89a/13
on s 88a/11, 88a/14
seksen seksen
s 89a/13, 89b/3,
senâ ovgü
s +durur 86b/4

seyyid-i kâbe kavseyn Mec. Hz.

Muhammed
s 87b/13

+(s)l : adı 86b/5, ağusını 87b/5, 'azâbı 87a/3, başı-durur 86b/13, dükeli 90a/7, dukeline 90a/6, eksüğünü 88a/6, fazlını 88b/11, 89b/13, firâkı fırkaları 89a/10, günlüğü 90a/12, gürünü 90a/12, günü 88b/14, hisâbını 90a/13, imânını 90a/11, kapusını 88a/8, kerâmetin 89b/6, kızdurdığı 87a/10, kızkununu 87a/11, korkuncunu 87b/1, maşûdun 87a/6, müzdün 89b/6, müzdini 86b/14, 87a/1, 89b/13, rahmetinden 87b/10, 12, suyu 89a/6, şehâdetini 90a/11, şerhli 87b/6, 7, tûsü 88a/12, tükeli 86b/8, uzunluğu 88b/14, yarısı 86b/4, yazukunu 88a/12, yazukunu 89a/7, 89b/1, yılınca 89a/1, zakkumu 87b/3, zecri 87b/2,

şirât Sırat koprusu

s +dan 90a/14

siz siz

s. 87a/5

s.+in 88a/3

şor- sormak

ş -dılar 86b/10

su su

s.+yı 89a/6

-sUn · eyitsun 86b/3, 87a/4,

+sUz haşâsuz 87a/8,

sücü şarap

s 89b/1

şâfi'i Imam Şafi'i

ş +den 86b/6

şefi'-i ümmet Mec. Hz. Muhammed

ş +e 86b/9-10

şehâdet Kelime-i şehadete olan inanç ve ıkrar

ş.+ını 90a/11

şerlik kötülük

ş 87b/6

ş.+ini 87b/7

şerif-i kıyamet Mec. Hz. Muhammed

ş.+e 86b/9

şın Arap alfabesinde bir harf

ş. 87b/5

şükür kııl- şükretmek

ş -mak 88a/5

şükür şükür

ş 87a/7,

şükür kııl- şükretmek

ş -mak 87a/7

takı dahı, da/de

t 86b/6, 86b/13, 87a/1, 87a/6, 87a/7, 87a/12, 88a/4, 88a/7, 88a/12, 88a/13, 88a/14, 88b/3, 89a/3, 89a/6, 89a/7,

89a/9, 89a/13, 89b/3, 89b/8, 90a/1, 90a/8

şamu cehennem

t 87a/3, 87a/10, 87a/11, 87b/1, 87b/3, 87b/5, 87b/7

t +dan 87a/14, 90a/14

t.+dan-durur 87b/8

t.nı 87a/8, 87b/9

t.+nuñ 87b/6,

tañrı Tanrı, Allah

t.+ya 87a/7

tañrı Tanrı, Allah

t 88a/1, 88a/2, 88a/9,

t +nuñ 87b/10, 87b/12

t +ya 88a/5

t te'âlâ 88a/8, 88b/3, 88b/7, 89a/2,

89a/4, 89a/9, 89a/14, 89b/3, 89b/9, 90a/1, 90a/10,

t tebâreke ve te'âlâ 88a/1, 88a/2, 88b/9, 88b/12

toğuz dokuz

on t. 89b/2, 89b/3

toğsan t. 89b/5, 89b/8, 89b/3

tü tuy

t +si 88a/12

tükeli hepsi, cümlesi (krş dukeli)

t 86b/8

ucmağ cennet

u 88a/8

u.+a 90b/1

ucun için

anıñ u 87a/3

uçun için

anuñ u 86b/12

'ulemâ alimler

'u +dan 86b/6

'u +lardan 86b/8

+Um (Genitif) bınım 89a/14, 89b/5,

-Uñ bılüñ 86b/3, vérüñ 86b/3,

+(n)Uñ · anıñ 87a/3, 90a/11, anuñ 86b/12,

87a/4, dünyânıñ 88b/14, elhamdu'nuñ

86b/5, gürüñ 90a/12, resülünğ 89a/10, sizin

88a/3, tamunuñ 87b/6, tañrınuñ 87b/10,

12, zakkümüñ 87b/2,

-Unc : korkuncdan 88a/2, korquncını 87b/1,

-Up oruc dutup 88b/10,

-(U)r (bk şr)

uzunluğ uzunluk

u +ı 88b/14

üç uç

ü 86b/5, 88a/6, 88a/7

ü +üncü 87a/13, 90a/13

üç uç 87a/5,

- ümmü'l-kitâb** Mec Kur'an-ı Kerim
u 86b/5
- üzere** ustune
u 90a/11
- üzre** ust
ü 88a/3
- va'de kııl-** söz vermek, vaad etmek
v.-dı 88b/13
- vallâhu a'lem bi's-şavâb** Ar Doğrusunu
Allah bilir
v 90b/1
- var** var
v. 86b/5, 89a/10
- ve** ve
v 86b/4, 86b/5, 86b/6, 86b/7, 86b/9,
87a/1, 88a/2, 88a/11, 88a/13, 88b/2,
89a/2, 89a/7, 89b/6, 90a/6, 90a/7,
90a/11, 90b/1
- ve iyyâke nesta'ine** Fatıha suresinden bir
parça
v +ye 89a/5
- vér-** vermek (krş vır-)
v -meyince 87a/5
v.-uñ 86b/3
- vir-** vermek (krş vér-)
v -em 88a/13, 88b/6, 88b/11, 89a/7,
89b/7, 89b/13, 90a/6
- yâ** ey!
y 86b/4, 88a/3, 88a/10, 89a/10, 89b/1,
89b/4, 89b/9, 90a/1
- ya'ni** yani
y. 87b/2, 88b/14
- yarat-** yaratmak
y -dım 89a/4, y dum 88a/10, 88b/8, 90a/3
- yarı** yarı
y +sı 86b/4
- yarın** yarın
y 88b/14
- yarla-** başışlamak
y -yuvire 88a/6
- yarlıga-** başışlamak
y -yam 89b/1
- yâz kııl-** anmak, yad etmek
y -dı 87b/4
- yazuğ** günah
y +ını 88a/12, y unı 89a/7, 89b/1
- yédi** yedi
y. 86b/12, 86b/13, 87a/1, 87a/2, 87a/6
- yetmiş** yetmiş
y 90a/13
- yıl** yıl, sene
y.-ı 88b/7
y +ınca 89a/1
- yıllık** yıllık, senelik
y. 89a/2
- yidi** yedi
y.+nci 87b/10
- yoğ** yok
y +durur 87a/2, 87a/3, 87a/9-10, 87a/12,
87a/13, 87b/1-2, 87b/6, 87b/8,
87b/10
- yüz** yüz, (rakam ile 100)
y. 89b/8
- zağğüm** zakkum
z.+uñ 87b/2
z.+unı 87b/3
- ze** Arap alfabesinde bir harf
z 87b/1
- zeceretü'z-zağğüm ?**
z. 87b/2
- zeczr** alıkoyma, menetme
z +i 87b/2
- zeynü'l-kıyâmeti** Mec Hz Muhammed
z 87b/14
- zı** Arap alfabesinde bir harf
z 87b/7, 87b/8
- zînâ kııl-** zina etmek
z -sa 89b/1

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 دیر بئیر لالتعش کیم بونی اوقور سعالکک جماعت لارا
 ایتسون صلوات ویزور محمد ایاو الحمد بلیق بلور کیم
 یا حوتمیز لار یارینتی شاد دوزدهو یارسی دعا دوزدهو
 الحمد نور اوج ادی وار فاخته الکتاب وایم الکتاب
 و سیخ المتانی قی خیر دوزور علما دا اوشافی دا
 و ابوحنیفه دا و علی دا عثمان دا و عمر دا و ابو بکر دا
 صدیق دا رضی الله عنهم اجمعین و تکلی علما لار دا
 روایت قیلور لار اول شریف قیامت اوار شیخ
 امتنا محمد مصطفی یا صل الله علیه و سلم صودر لار کیم بونی
 الحمد یا نا چون سیخ المتانی دیر لار رسول ابتدی
 صل الله علیه و سلم انور چون سیخ المتانی دیر لار کیم بونی
 کورنسه یا شیخ دوزور قی بیدی آیت دوزور هر کیم
 دکما بر ایتی اوقیسایر کورسه مؤز دینی بلور

یدی ایتی اوقیسایدی کورسه مؤز دینی بلور وونی
 بو الحمد آجندا بیدی حورون بوق دوزور اول بیری
 حورون ایترا چون بوق دوزور کیم طاموخلدا ایتی
 انور بر لار دوزور کیم بونی اوقم ارسا ایتسون
 ای جماعتلار سیز اوج قول صلوات ویر ما یخه
 من بونی حورون مقسودین ایتام بونی کیم
 بو الحمدنی اوقیسایر یا شکره قلیق اولور بونی کیم
 بو الحمدنی بئیش نماز دا اخطا سوزور اوقیسایر طامونی
 کورمیا انشا الله تعالی بو الحمد کما اولت بوق
 دوزور ت طامو قین دوزورنی اولور کیم بو الحمدنی
 اوقیسایر طامو قیز قورنی کورمیا انشا الله تعالی
 قی اکتیج بوق دوزورین جهمه اار دوزور کیم
 بو الحمدنی اوقیسایر حصمی کورمیا اوجوخ بوق دوزور
 خ طامو دا اوقور قیما قلیق اولور کیم بو الحمدنی اوقیسایر

طامو قود قوجي كورميا انشاء الله تعالى دودو جى زيوق
 دورور زجرة الزقوم يعنى زقومو كوجر بلور كيم بولمدين
 اوقيسا طامو زقومنى اجمنا انشاء الله تعالى رتنا كيم قرآن
 اجندا ايا قلدري ان سجرة الزقوم ديدري كيم بولمدي
 اوقيسا طامو اخوسنى كورميا انشاء الله تعالى شنجي شش
 يوق دودور طامو نور شش لى بلور كيم بولمدي اوقيسا
 طامو شش لى كورميا انشاء الله تعالى التنجي ط
 يوق دودور ط لظى اد لو طامو اد دورور كيم بولمدي
 اوقيسا اول لظى اد لو طامو كورميا انشاء الله تعالى
 يدجى ف يوق دورور ف تنكرو نوز رحمنند اير لياق
 بلور رتنا كيم قرآن اجندا ايدور و ظن ان الفراق
 كيم بولمدي اوقيسا تنكرو نوز رحمنند اير لياق كورميا
 انشاء الله تعالى صبر دورور سيد قاب فوسين
 زين القيامة مجد مصطفى صلى الله عليه وسلم

ايدور هو كيم بولمدين اوقيسا تنكرو نوز و تعالى نور ايمن
 دنادا اجندا قود قوج دا اوتكرو نوز و تعالى
 يا قلادوم بيش نماز سينك اوزدا امانت دور اور
 قوله تعالى اننا عرفنا الامانت نبي بولمدين حرف
 دودور كيم بولمدين حرف تنكرو نوز قلام بلور كيم حرف
 اوقيسا بيش نماز السوكني سوزينو وير الله اوج حرف
 دورور بيش نماز سكر بلور هو كيم بولمدي اوقيسا حرف
 اوقيسا تنكرو نوز ابرار سكر اوجمان قويس ايجي ويزوم دير
 دت العالمين اون حرف دورور اون سكر بلور تنكرو نوز ابرار
 يا قلادوم اون سكر منكر عالم بوندوم كيم بولمدي ااون
 تنكرو حرف اوقيسا اون سكر منكر عالم اجندا اجانور ادر
 ساعشغاي قوسى ساعشغاي ايدور غنوقلام دير
 و الحاقى هو دوريرم دير الرحمن الذي حرف دورور
 الذي نون سكر يكر دورور بلور دونل كيم يكر
 دورور ساعت دورور هو كيم بولمدي ايلور دورور حرف

شهر

